

МІНІСТЕРСТВО
ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ

ВЕРЕСЕНЬ
2020

БПД
БЕЗОПЛАТНА ПРАВОВА ДОПОМОГА

#ЦифраМісяця

4 роки
з дня заснування
бюро правової
допомоги

Щомісячний дайджест системи безоплатної правової допомоги

www.legalaid.gov.ua

ПРАВОВА ДОПОМОГА СТАЄ БЛИЖЧОЮ ДО ГРОМАД

Наближення доступу мешканців громад до безоплатної правової допомоги. Адвокація законодавчих змін та ініціатив. Розвиток правової просвіти у громадах. Це головні напрями спільної діяльності Координаційного центру з надання правової допомоги та Всеукраїнської асоціації органів місцевого самоврядування «Асоціація міст України», які підписали меморандум про співпрацю.

«Система безоплатної правової допомоги вже давно співпрацює з органами місцевого самоврядування. Меморандум, який ми підписали з Асоціацією міст України, надасть нам можливість координувати наші дії на центральному рівні. АМУ – наш стратегічний партнер у покращенні доступу мешканців громад до безоплатної правової допомоги», – зазначив в. о. директора Координаційного центру з надання правової допомоги Олександр Баранов.

Мета меморандуму – консолідація зусиль, спрямованих на реалізацію та захист прав і свобод людини та громадянина, зокрема в частині захисту прав та інтересів територіальних громад. Зокрема, проводитимуться спільні заходи з реалізації ініціатив та пілотних проєктів, спрямованих на спрощення доступу громадян до безоплатної правової допомоги.

«На сьогодні Асоціація міст України об'єднує 909 муніципалітетів, в яких проживає 85% населення нашої країни. Тому одним із статутних завдань АМУ є правовий захист членів територіальних громад. Не у всіх членів Асоціації є потужні юридичні служби, які спроможні надавати якісну правову допомогу. Для нас співпраця з системою безоплатної правової до-

помоги – це доступ до професійних та інституційних можливостей, напрацьованих кращих практик», – зазначив виконавчий директор Асоціації міст України Олександр Слобожан.

Серед напрямів співпраці – організація спільних комунікативних, правопросвітницьких заходів, спрямованих на підвищення рівня правової поінформованості громад. Також вивчатимуться матері-

али, отримані від органів місцевого самоврядування та об'єднаних територіальних громад, щодо посилення правової свідомості громад.

«Завдяки нашій спільній роботі з Асоціацією міст України ми зможемо вивести правопросвітництво на новий рівень. Поширення правової інформації – один із дієвих шляхів підвищення правої спроможності громад», – підкреслив Олександр Баранов.

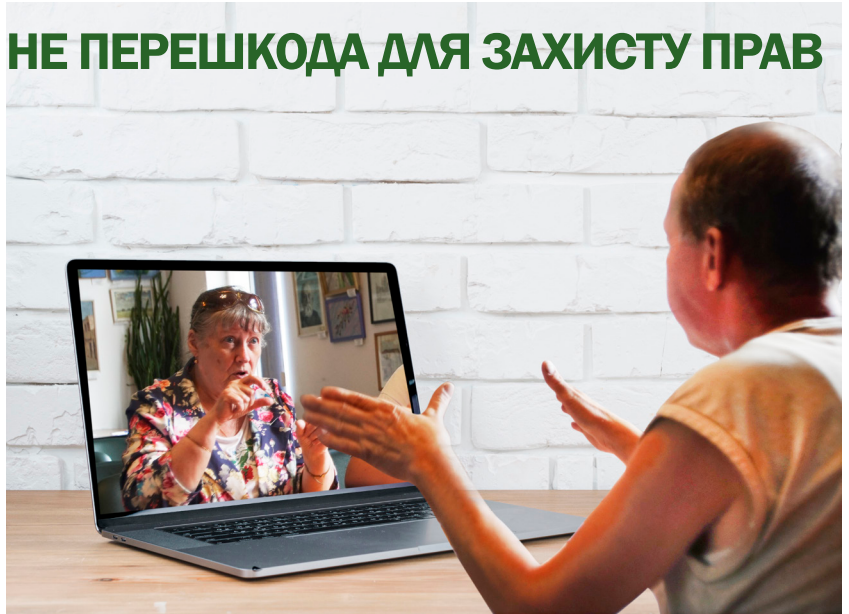
WIKI.LEGAL.AID.GOV.UA

ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ КОНТАКТ-ЦЕНТР [0 800 213 103

цілодобово • безкоштовно в межах України

■ ПОРУШЕННЯ СЛУХУ – НЕ ПЕРЕШКОДА ДЛЯ ЗАХИСТУ ПРАВ

Україна в 2009 році ратифікувала Конвенцію ООН «Про права осіб з інвалідністю», взявши на себе зобов'язання забезпечити для таких громадян рівні можливості та їх інтеграцію у суспільне життя. Безбар'єрність для таких людей передбачає не лише архітектурну доступність, а й наявність документів та правової інформації у доступних форматах. Зокрема, для надання правової допомоги людям із порушеннями слуху держава залучає перекладачів жестової мови.

Консультація [не] для всіх

Для людей із порушеннями слуху складність отримання правової допомоги через мовний бар'єр поглиблює соціальну ізоляцію та обмежує їхні можливості у реалізації своїх прав.

«Доступ до правосуддя залежить від того, наскільки люди знають свої права та механізми їх захисту. Особливо важливо, аби в інформаційному вакуумі не опинилися люди з інвалідністю. Спрощення доступу до правової

ги для людей з інвалідністю є співпраця з профільними громадськими (волонтерськими) організаціями.

Насамперед система БПД налагодила співпрацю з Українським товариством глухих (УТОГ), що об'єднує на сьогодні 42 тис. громадян з порушеннями слуху. Так, на базі регіональних організацій УТОГ утворені та функціонують на постійній основі консультаційні пункти доступу до безоплатної правової допомоги, де громадяни можуть отримати правову інфор-

13 виїздів та надано правові консультації 68 особам з порушеннями слуху. Зокрема, особисті прийоми юристів системи БПД на базі дистанційних пунктів доступу для осіб з порушеннями слуху здійснені у Вінницькій, Закарпатській, Київській, Тернопільській, Харківській областях та місті Київ.

У штаті Правобережного київського місцевого центру працює перекладач-дактилолог, який надає послуги перекладу жестовою мовою. Люди з порушенням слуху мають можливість у зручний для них спосіб отримати безоплатну правову допомогу щовівторка з 9 до 13 години.

Доступ до права в один клік

Доступ до офісів безоплатної правової допомоги чи регіональних організацій УТОГ, особливо в умовах карантинних обмежень, для людей з інвалідністю ускладнений. Онлайн-консультування з використанням інформаційних технологій, відеоконсультації та роз'яснення набувають все більшої ролі.

Зокрема, цього року розроблений мобільний застосунок «Безоплатна правова допомога». Завантаживши його з Google Play чи App Store, кожен матиме можливість отримати на свою електронну пошту юридичну консультацію та дізнатися контакти центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги, гарячі лінії органів державної влади, громадських організацій тощо.

допомоги для вразливих категорій громадян є одним із пріоритетів Міністерства юстиції та системи безоплатної правової допомоги», – зазначила заступниця Міністра юстиції Валерія Коломієць.

Важливим напрямом у забезпеченні доступності правової допомо-

мацію, консультації та роз'яснення з правових питань, допомогу у складанні заяв, скарг та інших документів правового характеру.

На сьогодні центрами з надання БВПД забезпечується робота 8 таких дистанційних пунктів, до яких протягом поточного року здійснено

Фахівці Криворізького місцевого центру підготували серію відеоконсультацій, у яких пояснюють право на безоплатну правову допомогу та механізм її отримання через мобільний застосунок. Жестовою мовою консультує партнерка системи БПД Світлана В'юник.

У Сумах юристи місцевого центру спільно з обласною організацією УТОГ започаткували юридичну платформу у форматі онлайн-консультацій.

Крім того, юридичні консультації надаються фахівцями системи БПД через месенджер фейсбук-сторінки, а також у вайбер та телеграм чатах.

Захист та відновлення порушених прав

Люди з інвалідністю — найуразливіша категорія громадян, які часто страждають від дискримінації, обману чи шахрайства. Такі особи, у разі отримання ними пенсії чи допомоги у розмірі, що не перевищує двох прожиткових мінімумів для непрацездатних осіб, мають право на безоплатну вторинну правову допомогу. Цей вид допомоги передбачає захист, представництво інтересів та складення процесуальних документів юристами центру чи адвокатами, послуги яких оплачує держава.

«Особи з інвалідністю становлять значну частину клієнтів системи БПД. Зокрема, у цьому році до нас звернулося 439 клієнтів з порушенням слуху, торік таких було 775 осіб», — зазначив Олександр Баранов.

Аби такі люди змогли відстояти свої інтереси у суді, держава забезпечує участь у засіданні перекладача жестової мови. Вони залучаються

для клієнтів центрами з надання безоплатної вторинної правової допомоги на підставі укладених договорів.

Варто зауважити, що на сьогодні Українським товариством глухих створено Реєстр перекладачів жестової мови. Він містить відомості виключно про тих перекладачів, які пройшли атестацію в УТОГ. При цьому лише окремі перекладачі-дактилологи мають право перекладу в юридичній сфері. Це посадові особи УТОГ, які несуть відповідальність за свої дії. На сьогодні у Реєстрі таких 132 особи у різних регіонах країни.

Життєві історії

Клієнти з порушеннями слуху зверталися до системи безоплатної правової допомоги насамперед з питань призначення соціальної допомоги, пільг, субсидій та інших виплат, забезпечення їхніх житлових, земельних, трудових та спадкових прав.

Так, у березні минулого року фахівці Житомирського місцевого центру допомогли Оксані (імена клієнтів змінені з етичних міркувань) у визначенні додаткового строку для прийняття спадщини. Новоград-Волинський міськрайонний суд не визнав поважною перешкодою для реалізації спадкових прав інвалідність клієнтки, пов'язану з істотними порушеннями слуху. З моменту смерті батька до подання клієнткою заяви на прийняття спадщини пройшов понад рік, при цьому на стаціонарному лікуванні вона перебувала лише нетривалий час (тиждень). Водночас Житомирський апеляційний суд підтримав позовні вимоги Оксани, адже окрім оперативного

втручання вона тривалий час змушена була проходити реабілітацію та відновлення. У лютому цього року правильність цієї позиції підтвердив і Верховний Суд, визнавши, що наявність порушень слуху призводить до соціальних наслідків, перешкоджає інтеграції таких людей у суспільство.

Приголомшлива історія трапилася на Дніпропетровщині. Жінка з порушеннями слуху на деякий час вимушена була покинути власну домівку. За менш ніж місяць її відсутності родичі встигли «поховати» Ірину, помилково упізнавши скалічений труп іншої жінки. Рік вона змушена була доводити у суді факт помилки. Завдяки адвокатці Олені Березі, що співпрацює з Криворізьким місцевим центром, Широківський суд визнав юридичний факт того, що громадянка жива. Це дало змогу Ірині отримати паспорт та оформити пенсію по інвалідності.

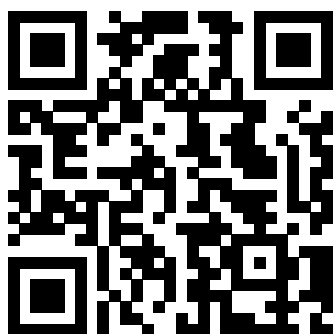
Довідково.

Для підтвердження права на безоплатну вторинну правову допомогу особи з інвалідністю мають пред'явити паспорт або інший документ, що посвідчує особу, реєстраційний номер облікової картки платника податків, а також надати:

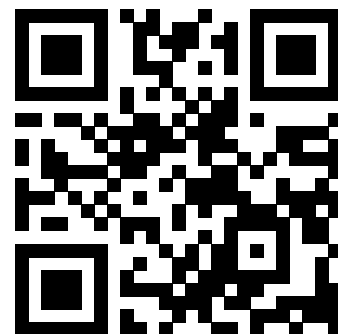
- пенсійне посвідчення або посвідчення, що підтверджує призначення соціальної допомоги, або довідку медико-соціальної експертної комісії про встановлення інвалідності;
- довідку про розмір пенсії або довідку про розмір соціальної допомоги, що призначається замість пенсії, за останній місяць, що передує даті звернення.

Фб-сторінка

Вайбер-чат

Телеграм-чат

■ НАГЛЯДОВА РАДА ВИЗНАЧАТИМЕ ЗАДОВІЛЬНІСТЬ РОБОТИ КЕРІВНИКА СИСТЕМИ БПД

Уряд затвердив зміни до Положення про Координаційний центр з надання правової допомоги (постанова КМУ від 23 вересня 2020 р. № 875). Ключовою метою стало удосконалення процедури оцінювання діяльності директора Координаційного центру та процедури проведення конкурсного відбору на цю посаду.

Змінами до Положення про Координаційний центр до повноважень Наглядової ради віднесено визнання роботи керівника системи задовільною чи незадовільною. Таке рішення буде прийматися за результатами оцінювання діяльності директора Координаційного центру 2/3 голосів від складу Наглядової ради та подаватися на розгляд Міністру юстиції.

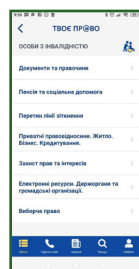
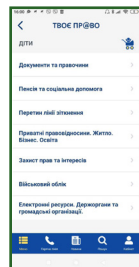
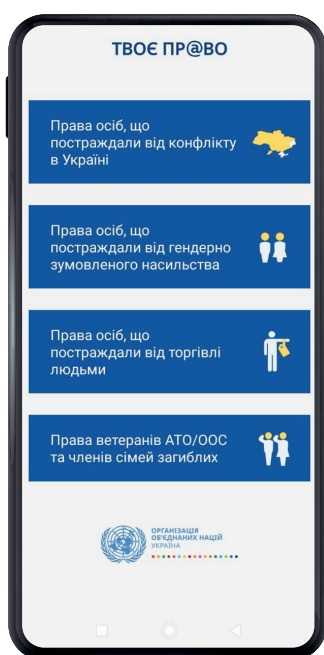
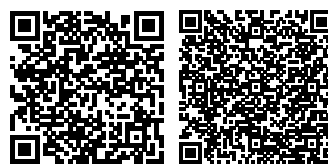
Крім того, удосконалено процедуру відбору кандидатів на посаду директора Координаційного центру. Наглядова рада рекомендуватиме Міністру юстиції

кандидатів, які отримали три найвищі конкурсні бали за результатами проведеного конкурсу. Такі рекомендації повинні містити обґрунтування щодо доцільності призначення на посаду кожного з кандидатів, який успішно пройшов конкурс.

Відтепер повноваження щодо призначення та звільнення керівника системи БПД покладені на Міністра юстиції. Така зміна передбачена Законом України «Про внесення змін до деяких законів України щодо перезавантаження влади». Внесені ним зміни до Закону «Про центральні органи виконавчої влади» визначали повноваження міністрів стосовно призначення та звільнення з посад керівників підприємств, установ, організацій, що належать до сфери управління міністерства. Натомість директора Координаційного центру відповідно до попередньої редакції Положення призначав на посаду та звільняв з посади державний секретар Мін'юсту за обґрунтованим поданням Наглядової ради.

Нагадаємо, Наглядова рада Координаційного центру утворена в Україні вперше і покликана підвищити довіру громадськості до системи безоплатної правової допомоги. Метою її діяльності є забезпечення ефективної реалізації державної політики у сфері надання безоплатної правової допомоги, незалежності та прозорості управління системою БПД. До складу Наглядової ради увійшли 9 представників, обраних за результатами конкурсу щодо обрання членів Наглядової ради. Склад Наглядової ради затверджений наказом Міністерства юстиції України від 17 березня 2020 року № 662/7.

■ ЗАСТОСУНОК “ТВОЄ ПРАВО” - ПУТІВНИК ДЛЯ ПОСТРАЖДАЛИХ ВІД ВІЙНИ В УКРАЇНІ

Окупація частини території України спричинила безліч проблем насамперед для мешканців цих земель. «Твоє право» – це безкоштовний універсальний юридичний довідник у смартфоні, що може допомогти переселенцям. Він містить інформацію з широкого кола питань, у тому числі і для тих, хто постраждав від війни в Україні.

Застосунок спрощує доступ до завжди актуальної правової інформації, роз'яснює, які права мають дорослі, діти, особи похилого віку, особи з інвалідністю, особи без громадянства, які змушені були покинути місця свого проживання. До послуг користувачів – списки документів про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи, інформація про терміни, адреси, зразки документів, корисні посилання та інформафіки.

НОВИНИ З РЕГІОНІВ

У ЧЕРНІГОВІ ПРАЦІВНИКИ БПД ПІДВИЩУВАЛИ СВОЇ НАВИЧКИ ВЗАЄМОДІЇ МІЖ ОРГАНАМИ ТА УСТАНОВАМИ ДЛЯ ПОДОЛАННЯ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЛЯ

З початку року на гарячу лінію «102» надійшла понад 101 тисяча викликів з приводу домашнього насильства. Це на 40% більше, ніж за аналогічний період минулого року. Одна з причин росту випадків домашнього насильства – карантин. Але це лише випадки, що зафіксовані правоохоронними органами. Люди звертаються по допомогу і до інших установ та не завжди повідомляють у поліцію. Функції протидії домашньому насильству покладені також на: служби у справах дітей; уповноважені підрозділи органів Національної поліції України; навчальні заклади, установи та організації системи освіти; установи та заклади охорони здоров'я; центри з надання безоплатної вторинної правової допомоги; суди; прокуратуру; уповноважені органи

з питань пробації та інші. Основною метою взаємодії цих органів є ефективна реалізація прав особи постраждалої від домашнього насильства.

Тому для набуття практичних навичок та додаткових знань у сфері протидії домашньому насильству працівники центрів з БВПД Чернігівської області взяли участь у тренінгу «Міжвідомча взаємодія суб'єктів у випадках вчинення домашнього насильства». Тренінг було проведено за підтримки Чернігівського громадського комітету захисту прав людини. Під час тренінгу присутні дізналися більше про характерні ознаки домашнього насильства,

про спеціальні заходи, які можуть бути застосовані до кривдника та порядок їх застосування та про відповідальність за вчинення домашнього насильства. Зараз законодавство України передбачає адміністративну та кримінальну відповідальність, а також окремо – за ухилення від проходження програми для кривдників.

ШКОЛА ВОЛОНТЕРА ПРАВОВОЇ ДОПОМОГИ ВІДБУЛАСЯ У МИКОЛАЄВІ

На базі Регіонального центру з надання БВПД у Миколаївській області відбулася Школа волонтера правової допомоги. У ній взяли участь студенти Миколаївських вишів, які бажають долучитися до спільноти волонтерів безоплатної правової допомоги.

На заході учасники спочатку дізналися, як побудована система безоплатної правової до-

помоги, які організації надають правову допомогу, як волонтери можуть долучитися до цього процесу та які переваги зможуть отримати для себе.

Далі учасників очікувала насичена програма: презентації та тренінги від провідних фахівців у різних сферах. Так, керівник Миколаївської обласної організації ВГО «Союз юристів України», адвокат Дмитро Слободянюк розповів про етичні аспекти діяльності волонтерів правової допомоги, торкнувся питання важливості зовнішнього вигляду, використання в роботі мережі Інтернет та спілкування в соціальних мережах й інших тем.

Важливу роль в

роботі волонтера правової допомоги займає правопросвітницька робота в громаді. Відтак, заступниця голови Галицинівської ОТГ Юлії Болгак підготувала для молоді міні-тренінг з підготовки та реалізації правопросвітницьких проєктів в громаді.

Завершували навчання в школі темою «Волонтер і медіа», в якій кореспондентка UA: Миколаїв Ольга Руда поділилася з учасниками деякими секретами «журналістської кухні», а також надала практичні поради ефективної співпраці волонтерів з журналістами.

Організатори планують і надалі працювати в цьому напрямі: «Гарантуємо, що це не останній подібний захід. Тож слідкуйте за нашими новинами та долучайтесь до спільноти волонтерів безоплатної правової допомоги!», – відзначила директорка Регіонального центру Наталія Гнатуша.

В РЕГІОНАХ ДЛЯ ШКОЛЯРІВ ПРОВЕЛИ ПРАВОПРОСВІТНИЦЬКІ ЛЕКЦІЇ ПРО БУЛІНГ

Булінг – це агресивна і вкрай неприємна свідома поведінка однієї дитини або групи дітей стосовно іншої дитини, що супроводжується регулярним фізичним і психологічним тиском. З метою запобігання та попередження випадкам булінгу у шкільному середовищі фахівці системи БПД регулярно проводять правопросвітницькі заходи на цю тему.

Так, на базі Житомирської обласної бібліотеки для юнацтва заступниця директора Регіонального центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги у Житомирській області Наталія Радущинська провела для восьмикласників правопросвітницьку онлайн-лекцію «Булінг – перший крок до злочину». Під час лекції вона розповіла школярам реальні історії, коли булінг призводив до життєвих трагедій. І провела віртуальну фотоекскурсію місцями несвободи.

«Жертвою булінгу може стати будь-хто. Булеру може не сподобатись колір вашого волосся, зріст, вага, одяг, успіхи у навчанні. Важливо пам'ятати, що якщо ви стикнулись з таким явищем у своєму шкільному житті, то ви не повинні замовчувати ці факти. Важливо не проходити повз, коли булять ваших однокласників. Адже це може стати причиною трагедії», – підкреслила Наталія Радущинська.

Подібний захід провели і працівники системи БПД на Закарпатті. Фахівчині Регіонального центру з надання БВПД у Закарпатській області Оксана Дудаш та Ужгородського місцевого центру Яна Буковецька провели тематичні уроки для учнів 4-х класів Ужгородської ЗОШ І-ІІІ ступенів № 6 ім. В.Гренджі-Донського.

У ході обох заходів школярам у доступній формі розповіли про адміністративну відповідальність за вчинення булінгу: якщо порушення було

зафіксовано вперше, за нього передбачено штраф від 850 до 1 700 гривень або від 20-40 годин громадських робіт. Якщо булінг вчинено повторно протягом року або групою осіб, то такі дії караються штрафом від 1700 до 3400 грн або 40-60 годинами громадських робіт.

Окремо передбачена відповідальність за приховування фактів булінгу. Якщо керівник закладу освіти не повідомить у поліцію про відомі йому випадки цькування серед учнів, йому може загрожувати штраф від 850 до 1700 грн або виправні роботи на строк до одного місяця з відрахуванням до 20% заробітку.

ЛУЦЬК РОЗШИРЮЄ КОЛО ПАРТНЕРІВ

29 вересня 2020 року Луцьким місцевим центром з надання БВПД було укладено договір про співпрацю з ГО «Волинський обласний центр консультації та правової допомоги».

Сторони домовилися про співпрацю шляхом перенаправлення осіб, які потребують безоплатної правової допомоги, однак не належать до суб'єктів права на таку допомогу, визначених Законом України «Про безоплатну

правову допомогу», із місцевого центру до громадської організації для забезпечення дотримання і захисту прав таких осіб.

Загалом, за рахунок налагодження системою безоплатної правової допомоги взаємодії з новими партнерами, відбувається розширення правових можливостей клієнтів із захисту своїх прав та їх відновлення у разі порушення.

ПРАВОВА ГРАМОТНІСТЬ

САМОВІЛЬНЕ СПАЛЮВАННЯ ЛИСТЯ ТА СУХОЇ ТРАВИ – ПОЗА ЗАКОНОМ

Осінь – «гарячий сезон», коли люди починають масово спалювати опале листя та рослинні рештки, випалювати стерню та траву на полях. Під час горіння в довкілля потрапляє велика кількість шкідливих речовин, що завдає шкоди як органам дихання, так організму людини загалом. Крім цього, випалювання трави створює загрозу масштабних пожеж. Про відповідальність за випалювання рослинності розповідає фахівчиня Нижньосірогозького бюро правової допомоги (Херсонщина) Інеса Угорчук.

Спалювання рослинних залишків суворо заборонене. Не допускається також спалювання промислових та побутових відходів, які є джерелами забруднення атмосферного повітря шкідливими речовинами або іншого шкідливого впливу, на території підприємств, установ, організацій і населених пунктів. Єдиний виняток – коли це здійснюється з використанням спеціальних установок при додержанні вимог, встановлених законодавством про охорону атмосферного повітря (стаття 20 Закону України «Про охорону атмосферного повітря»).

Відповідно до Правил утримання зелених насаджень у населених пунктах України, затверджених наказом Міністерства будівництва, архітектури та житлово-комунального господарства від 10.04.2006 № 105, на об'єктах благоустрою зеленого господарства, зокрема забороняється:

- вивозити і викидати в не відведених для цього місцях відходи, сміття, траву, гілки, деревину, сніг, листя тощо;
- спалювати суху рослинність, розпалювати багаття та порушувати інші правила протипожежної безпеки.

Що робити з рослинними рештками

Листя, подрібнені гілки деревини рослин і трав'янисті рештки квітково-декоративних рослин та скошених газонних трав необхідно вивозити на спеціальні полігони або на відведені майданчики на підприємствах зеленого господарства для компостування, виготовлення садових земель та інших органічних добрив.

Протягом пожежонебезпечного періоду заборонено випалювати траву та інші рослинні рештки на землях лісового фонду, а також на інших земельних ділянках, що безпосередньо примикають до лісу, у тому числі проводити сільськогосподарські пали. (Правила

пожежної безпеки в лісах України, затверджені наказом Державного комітету лісового господарства України від 27.12.2004 № 278).

Адміністративна відповідальність та штрафи

13 квітня 2020 року Верховна Рада України прийняла Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України з метою збереження довкілля щодо посилення відповідальності за дії, спрямовані на забруднення атмосферного повітря та знищення або пошкодження об'єктів рослинного світу», яким зокрема внесено зміни до статті 77 Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП).

Відтепер штраф за **порушення вимог пожежної безпеки в лісах** складає:

- для громадян: від 90 до 270 неоподаткованих мінімумів доходів громадян (1530 – 4590 грн);
- для посадових осіб: від 270 до 900 неоподаткованих мінімумів доходів громадян (4590 – 15 300 грн).

Штраф за **знищення або пошкодження лісу внаслідок необережного поводження з вогнем, а також порушення вимог пожежної безпеки в лісах, що призвело до виникнення лісової пожежі або поширення її на значній площі** складає:

- для громадян: від 270 до 900 неоподаткованих мінімумів доходів громадян (4590 – 15 300 грн);
- для посадових осіб: від 630 до 1800 неоподаткованих мінімумів доходів громадян (10 710 – 30 600 грн).

Відповідно до статті 77-1 КУпАП штраф за випалювання **стерні, луків, пасовищ, ділянок** із степовою, водно-болотною та іншою природною рослинністю, рослинності або її залишків та опалого листя на землях сільськогосподарського призначення, у смугах відводу автомобільних доріг

і залізниць, у парках, інших зелених насадженнях та газонах у населених пунктах без дотримання порядку, встановленого центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища, складає:

- для громадян: 180 – 360 неоподаткованих мінімумів доходів громадян (3060 – 6120 грн);
- для посадових осіб: 900 – 1260 неоподаткованих мінімумів доходів громадян (15300 – 21420 грн).

Штраф за вищевказані дії, вчинені в межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду, складає:

- для громадян: 360-720 неоподаткованих мінімумів доходів громадян (6120 – 12 240 грн);
- для посадових осіб: 1260 – 1800 неоподаткованих мінімумів доходів громадян (21 420 – 30 600 грн).

Кримінальна відповідальність та штрафи

Згідно зі статтею 245 Кримінального кодексу України **знищення або пошкодження лісових масивів**, зелених насаджень навколо населених пунктів, вздовж залізниць, а також стерні, сухих дикоростучих трав, рослинності або її залишків на землях сільськогосподарського призначення вогнем чи іншим загальнонебезпечним способом караються:

- штрафом від 5400 до 9000 неоподаткованих мінімумів доходів громадян (від 91 800 до 153 000 грн);
- або обмеженням волі на строк від двох до п'яти років;
- або позбавленням волі на той самий строк.

Ті самі дії, якщо вони спричинили загибель людей, масову загибель тварин або інші тяжкі наслідки караються позбавленням волі на строк від п'яти до десяти років.

